43. Zhuk, A. (15 July 2010) University entrance test flawed.*The Kyiv Post* [Online]. Retrieved 29 August 2014, from http://www.kyivpost.com/content/ukraine/university-entrance-test-flawed-73818.html

Patrycja Jurkiewicz, Jolanta Wiśniewska, Warszawa, Polska
e-mail: aps@aps.edu.pl

ELEKTRONICZNY DZIENNIK W POLSKIEJ SZKOLE- MOŻLIWOŚCI I OGRANICZENIA

Komputer i Internet pełnią coraz większą rolę w różnych obszarach życia człowieka. Szkoła jako instytucja wysoce sformalizowana, w której istotne jest operowanie wszelkiego rodzaju informacjami to wskazane miejsce do wdrażania innowacyjnych rozwiązań technologicznych.

Do technologii informacyjno-komunikacyjnych, które w ostatnich latach stopniowo zostają wprowadzane do praktyki życia szkolnego należy zaliczyć dziennik elektroniczny. Obecnie według danych szacunkowych MEN, tylko 0,3 % szkół w Polsce korzysta z tego narzędzia, a w wielu toczy się dyskusja nad jego wdrożeniem. Biorąc pod uwagę statystyki warszawskich jednostek (w skład których wchodzą publiczne przedszkola, szkoły i placówki dokumentacji przebiegu nauczania, działalności wychowawczej i opiekuńczej), można mówić o prowadzeniu przez te instytucje dwojakiego rodzaju dokumentacji. Obok jednostek prowadzących wyłącznie dziennik elektroniczny są też i takie, które stosują dzienniki elektroniczne jednocześnie z dziennikami w formie papierowej. Jak wynika ze statystyk prowadzonych przez Biuro Edukacji (stan do 31stycznia 2016 roku), 322 jednostki na terenie Warszawy wprowadziły dziennik elektroniczny, z tego 149 prowadzi zarówno dokumentację elektroniczną jak i papierową, a 173 korzysta wyłącznie z dzienników elektronicznych[1].

Istotne jest również spostrzeżenie, iż statystyki wykazują tendencję wzrostową w zakresie prowadzenia przez jednostki wyłącznie dzienników w postaci elektronicznej, bowiem wśród 173 placówek , aż 61 z nich prowadzi je od bieżącego roku szkolnego.

1. Co to jest dziennik elektroniczny?

Dziennik elektroniczny może występować w formie programu komputerowego bądź jako aplikacja internetowa.

Na rynku działa coraz więcej firm informatycznych, które wyspecjalizowały się w e-dziennikach, proponowanych do zakupu szkole. Obok tych płatnych wersji e-dzienników, funkcjonują w Internecie darmowe aplikacje zawierające elektroniczną wersję dziennika. Należy jednak nadmienić, że ich oferta jest mniej rozbudowana w porównaniu do tych, które proponują profesjonalne firmy.

Jako przykładowe dzienniki elektroniczne dostępne na polskim rynku można wskazać na następujące: - «System kontroli frekwencji i wyników w nauce» firmy Librus, - «Dziennik Optivum» firmy Wulcan, - «Dziennik DDJ» firmy ProgMan,- «Internetowy dziennik lekcyjny Prymus.info» firmy Progress1,- «Dziennik elektroniczny MobiReg» firmy Dreamtec. Natomiast jako bezpłatne programy aplikacji internetowej można podać: - E-dziennik.org, http://www.e-dziennik.org/,- «Dziennik internetowy», http://dziennikinternetowy.cba.pl/,- Wywiadówka.com -Profesjonalny internetowy dziennik elektroniczny dla szkół, http://www.wywiadowka.com/ - Elektroniczny Dziennik Edukatora, http://www.edukator.org.pl/dziennik.php

Możliwość korzystania z elektronicznych dzienników zajęć bez wymogu jednoczesnego prowadzenia takiej samej dokumentacji w formie papierowej usankcjonowana została rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 16 lipca 2009 roku[1]. W dokumencie tym zawarto wymagania określone przez MEN, na jakie instytucja powinna zwrócić uwagę zanim wprowadzi dziennik elektroniczny do obiegu. Przede wszystkim wymagana jest zgoda organu prowadzącego szkołę. Sformułowano również warunki dotyczące dostępu do zawartych informacji i ich ochrony. Oprogramowanie musi jednoznacznie zidentyfikować osoby uprawnione do wprowadzania danych. Jako istotne, wymieniono również odpowiednie zabezpieczenie danych osobowych przed dostępem osób niepowołanych. System powinien również zachowywać historię wszystkich zmian wraz z informacją, kto jest autorem danej korekty. Ponadto zapisy zawarte w dzienniku elektronicznym powinny być odpowiednio zabezpieczone przed ich utratą. Musi też istnieć możliwość eksportu danych do formatu XML i zapisu na nośniku informatycznym w terminie 10 dni od zakończenia roku szkolnego (lub 10 dni od dnia zakończenia semestru w przypadku szkół policealnych i szkół dla osób dorosłych), a także sporządzania kopii w wersji papierowej.

Kolejnym aktem prawnym regulującym stosowanie dzienników elektronicznych jest Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 29 sierpnia 2014 roku.

Zgodnie z przepisami zawartymi w Rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 29 sierpnia 2014 roku w sprawie sposobu prowadzenia przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki dokumentacji przebiegu nauczania, działalności wychowawczej i opiekuńczej oraz

© Patrycja Jurkiewicz, Jolanta Wiśniewska, 2016

rodzajów tej dokumentacji (Dz. U. z dnia 2 września 2014 roku, poz. 1170), dzienniki zajęć mogą przyjąć formę elektroniczną. Ustawodawca uzupełnił jeszcze wymogi niezbędne do prowadzenia e-dzienników o zapisy:- umożliwienie bezpłatnego wglądu rodzicom do dziennika elektronicznego, w zakresie dotyczącym ich dzieci,- w przypadku prowadzenia dzienników wyłącznie w formie elektronicznej, wpisanie przez nauczyciela w dzienniku elektronicznym tematu zajęć jest równoznaczne z potwierdzeniem przez nauczyciela przeprowadzenia tych zajęć.

Za zgodą organu prowadzącego, placówki mogą całkowicie zrezygnować z prowadzenia dzienników w formie papierowej. W takim przypadku, wpisanie przez nauczyciela w dzienniku elektronicznym tematu zajęć, jest równoznaczne z potwierdzeniem przez niego przeprowadzenia tych zajęć. W cytowanym rozporządzeniu zawarto również informację o tym, że 10 dni od zakończenia roku szkolnego, a w przypadku szkół policealnych dla młodzieży oraz szkół dla dorosłych – w terminie 10 dni od dnia zakończenia semestru, informacje składające się na dziennik elektroniczny, należy zapisać na informatycznym nośniku danych, według stanu na dzień zakończenia roku szkolnego lub na dzień zakończenia semestru (w szkołach policealnych dla młodzieży i szkołach dla dorosłych). Sposób zapisu musi umożliwiać sprawdzenie integralności i odczytanie danych poprzez zastosowanie podpisu elektronicznego i jego weryfikację. System informatyczny zastosowany w celu prowadzenia dzienników elektronicznych, ma za zadanie umożliwiać eksport danych do formatu XML oraz sporządzenie dzienników w formie papierowej.

Jak wskazano w podręczniku nauczyciela dla modułu e-Dziennik (Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2007-2013, 2014, s. 1- 51), pomysłodawcy e-dziennika mieli na celu stworzenie systemu internetowego, którego zadaniem będzie gromadzenie, przetwarzanie i udostępnianie informacji dotyczących procesu dydaktyczno- wychowawczego realizowanego w szkole. Użytkownikami systemu są dyrektorzy szkół, wychowawcy, nauczyciele, rodzice uczniów i sami uczniowie.

Aby uzyskać dostęp do informacji, należy wprowadzić hasło przypisane indywidualnie każdej upoważnionej osobie.

W tym dokumencie funkcjonują następujące panele:

- plan zajęć,
- frekwencja uczniów na zajęciach,
- frekwencja rodziców/ opiekunów na wywiadówkach;
- dyżury,
- średnia ocen,
- kalendarz.

Informacje prezentowane są w blokach tygodniowych. Osoby uprawnione mają dostęp do wiadomości na temat planu i sal zajęć lekcyjnych. Istnieje możliwość określenia czy nieobecność ucznia dotyczy 1 godziny, całego dnia, czy jest usprawiedliwiona, bądź świadczy o wagarach. Nauczyciel zaznacza też spóźnienia ucznia. W dzienniku znajdują się również informacje o lekcjach, które się nie odbyły. Zajęcia rozpoczynają się od wpisania tematu do dziennika. Zapisy w dokumentacji wskazują również czy temat mieści się w rozkładzie materiału, czy wykracza poza niego, może zamieścić też swoje notatki i uwagi. Do dziennika wprowadzane są na bieżąco oceny uczniów. Oceny posiadają odpowiednie wagi, tzn. stopnie z klasówki mają większe znaczenie, niż te uzyskane za aktywność na lekcji. Istnieje możliwość wstawienia zarówno tymczasowej jak i końcowej oceny z zachowania. Nauczyciel może wpisywać do dziennika uwagi na temat ucznia. Ważne jest to, że na bieżąco widzi czy ta informacja został przeczytana przez jego rodziców. W aplikacji: kalendarz znajduje się miejsce na dane dotyczące planowanych wydarzeń w obszarze dziennym i tygodniowym. Określa się tam również: rodzaj, zasięg i charakter imprezy i czas jej trwania. Gdy do klasy dołącza nowy uczeń- nauczyciel ma za zadanie wprowadzić do dziennika jego dane osobowe, informacje o pochodzeniu, szczególnych osiągnięciach, indywidualnym toku nauczania, rodzicach/ opiekunach. Nauczyciel generuje też w e-dzienniku dane niezbędne na wywiadówkę, a także wskazuje terminy swoich dyżurów, podręczniki niezbędne do poszczególnych przedmiotów, programy nauczania i rozkłady materiału. W e-dzienniku znajduje się również moduł pozwalający na wystawianie świadectw szkolnych i arkuszy ocen uczniów. Funkcja: «statystyki» ułatwia śledzenie postępów i aktywności ucznia. Zapisy w dzienniku dostarczają też informacji o liczbie lekcji, podczas których nie była sprawdzana obecność, bądź nie został wpisany temat. Wiadomo też, które zajęcia się nie odbyły lub zostały hospitowane przez dyrektora placówki.

2. Funkcjonowanie dokumentacji elektronicznej w szkołach-przegląd badań

Pierwsze ogólnopolskie badania opinii rodziców na temat dziennika elektronicznego zostały przeprowadzone w 2009 roku przez firmę Centrum Kształcenia Nauczycieli Librus[1].

Uzyskane na podstawie badań wyniki wskazują na pozytywne nastawienie rodziców do tego narzędzia. Przede wszystkim cenią oni możliwość dostępu do bieżących informacji o dziecku dotyczącej jego ocen i frekwencji. Takiej odpowiedzi udzieliło aż 935 rodziców, co stanowi ponad 88% badanych. Była też grupa rodziców (choć niewielki odsetek badanych – 7 %), dla których najbardziej istotna była możliwość utrzymywania stałej korespondencji ze szkołą oraz czytania szkolnych ogłoszeń. Znacząca liczba badanych (70 %) wskazała, że dostęp do informacji o obecności uczniów na lekcjach zmniejsza skłonność dzieci do wagarowania. Na uwagę zasługuje również opinia większości badanych rodziców (78 %), iż e-dzienniki nie ograniczają wolności uczniów. W

odniesieniu do postępów dziecka w nauce, rodzice nie dostrzegli takiej prawidłowości. Okazało się również, że dla rodziców istotnym kryterium dla oceny szkoły jest fakt, czy dana placówka prowadzi dziennik elektroniczny.

Badania, których przedmiotem był e-dziennik przeprowadziła A. Tomaszewska[1](wespół z W. Bartnikowską, I. Bartosiewicz, K. Hazeńską, A. Kulig) w latach 2012-2014. Ich uczestnikami byli nauczyciele (91 osób), rodzice (75 osób) oraz uczniowie (277 osób) z województwa zachodniopomorskiego. W ramach badania odniesiono się też do samooceny umiejętności informatycznych nauczycieli. Jak wskazują wyniki, ponad połowa z nich stopień ten ocenia jako średni (57,1 %), tylko co czwarty swoje umiejętności określa jako zaawansowane. W grupie badanej znaleźli się też nauczyciele (17,6 %), którzy stwierdzili, że ich umiejętności w zakresie pracy z nowymi technologiami są na poziomie podstawowym. Wyniki badań wskazują, że nauczyciele raczej nie dokonują systematycznych wpisów do dziennika elektronicznego. Informacja dotycząca spóźnień była przekazywana rodzicom najczęściej raz w miesiącu (71,5 % badanych nauczycieli). Takiego wpisu systematycznego, codziennego dokonywał zaledwie co 4 nauczyciel. Podobnie przedstawia się też wpisywanie ocen cząstkowych do dziennika. Codzienne oceny cząstkowe wpisywał do e-dziennika zaledwie co piąty nauczyciel. Co istotne, z badań tych okazało się, że co trzeci nauczyciel w ogóle nie korzystał z tej funkcji. Nie wszyscy też nauczyciele informowali rodziców na temat prognozowanych ocen semestralnych i końcowych (1/4 badanych nauczycieli). O terminach spotkań z rodzicami drogą elektroniczną komunikowała tylko niespełna połowa badanych nauczycieli. Przeprowadzone badania nawiązywały również do wykorzystywania e-dziennika przez rodziców. Okazało się, że nie wszyscy rodzice korzystają, mimo takich możliwości, z dostępu do dziennika elektronicznego (1/4 badanych). W grupie osób korzystających z e-dziennika, co trzecia osoba codziennie przeglądała jego zasoby. Największe zainteresowanie rodziców dotyczyło ocen cząstkowych (71 % rodziców sprawdzało je codziennie). Rodzice w znacznym stopniu zainteresowani byli również frekwencją na zajęciach lekcyjnych swoich dzieci (65 % badanych kontrolowała ją codziennie). Korzystanie z poczty elektronicznej, jako dodatkowej formy kontaktu z nauczycielem okazało się funkcją, z której nie korzysta co piąty rodzic, a rzadko co trzeci.

W grupie badanych uczniów najistotniejsze informacje w e-dzienniku dotyczyły ocen szkolnych i możliwości ich kontroli. Odnosząc się do pozytywnych aspektów elektronicznego dziennika, uczniowie wskazywali na łatwość w dostępie do informacji na temat ocen szkolnych (41,2%), nieliczni podawali możliwość sprawdzania terminów prac klasowych, sprawdzianów i kartkówek (6,1 %), fakt kontrolowania ocen przez rodziców (4,3 %), dostępność do informacji o wydarzeniach szkolnych (2,9 %), kontrolę frekwencji (2,2 %) lub tematów lekcji realizowanych w czasie nieobecności (2,2 %). Co czwarty uczeń stwierdził, że dziennik elektroniczny nie jest dla niego ułatwieniem, podobnie liczna grupa nie udzieliła odpowiedzi na pytanie dotyczące pozytywnych aspektów funkcjonowania e-dziennika.

Niektórzy uczniowie wyrazili się negatywnie na temat dziennika elektronicznego. Jako wady tego narzędzia wskazywali: stały dostęp rodziców do informacji o ocenach (8,3%), co skutkuje różnego rodzaju konsekwencjami ze strony rodziców (4,7%). Uczniowie zwrócili też uwagę, że nauczycielom zdarzają się błędne wpisy ocen do dziennika, co z kolei powoduje nieporozumienia w relacjach z rodzicami (4%). Badani uczniowie raczej nie proponowali modyfikacji e-dziennika (59,6 %). Do wskazywanych zmian należą: dodanie bardziej szczegółowych informacji o pracach klasowych i sprawdzianach, w tym głównie obowiązujący na nich zakres treści (19,3 %), bardziej rozbudowane komunikaty o wydarzeniach szkolnych i sprawach organizacyjnych, w tym np. terminy konsultacji nauczycieli (17,5 %), informacje o zadaniach domowych (5,5 %) czy średniej ocen oraz jakiego zakresu treści dotyczy wystawiona ocena (4 %). Niektórzy uczniowie podawali za wskazane umieszczanie terminów popraw prac klasowych, sprawdzianów czy kartkówek oraz informacje o nieobecnościach nauczycieli i zastępstwach. Znalazły się także propozycje, aby w dzienniku zawarto pomoce dydaktyczne czy możliwość otrzymywania sms-ów informujących uczniów o ocenach.

Analiza przedstawionych badań skłania do stwierdzenia, że nowoczesne narzędzie w pracy nauczyciela, jakim jest dziennik elektroniczny, ma raczej pozytywną opinię różnych środowisk (uczniów, rodziców, nauczycieli). Niedociągnięcia wiążą się przeważnie z jego wykorzystaniem.

3. Założenia metodologii badań własnych

Celem niniejszych badań było poznanie opinii nauczycieli zatrudnionych w szkołach podstawowych na temat elektronicznych dzienników.

W odniesieniu do celu badań, przyjęto główny problem badawczy: jakie są opinie nauczycieli szkół podstawowych na temat elektronicznych dzienników?

Sformułowano następujące problemy szczegółowe:

- Do czego, zdaniem badanych, służy dziennik elektroniczny?
- Jakie trudności wystąpiły w początkowym okresie wprowadzania e- dziennika do palcówek edukacyjnych?
- Kto w szkole nadzoruje poprawność prowadzenia dokumentacji w formie elektronicznej?
- Ile czasu dziennie poświęcają nauczyciele na wypełnianie dziennika?
- Jakie są wady dziennika elektronicznego?
- Jakie są zalety dziennika elektronicznego?
- Jakie są wady dziennika w formie papierowej?

- Jakie są zalety dziennika papierowego?

Do realizacji procedury badawczej wykorzystano metodę sondażu diagnostycznego z przypisaną do niej techniką ankiety. W efekcie skonstruowano kwestionariusz ankiety przeznaczony do badania opinii nauczycieli szkół podstawowych na temat dokumentacji w formie elektronicznej. Narzędzie zawiera pytania otwarte. Grupę badawczą stanowiło 60 nauczycieli zatrudnionych w szkołach podstawowych znajdujących się w województwie mazowieckim. W szkołach tych wprowadzony jest dziennik elektroniczny firmy Librus.

4. Analiza badań własnych

Analiza wyników badań została przeprowadzona w ramach kategorii utworzonych na podstawie odpowiedzi nauczycieli:

- Przeznaczenie dziennika elektronicznego
- Trudności występujące w początkowym okresie wprowadzania e- dziennika
- Nadzorowanie poprawność prowadzenia dokumentacji w formie elektronicznej
- Czas potrzebny na wypełnianie dziennika
- Wady i zalety dziennika elektronicznego
- Wady i zalety dziennika w formie papierowej.

4.1. Przeznaczenie dziennika elektronicznego

Określając, do czego służy dziennik elektroniczny, uczestnicy badań wskazywali, że wykorzystują go do zapisywania tematów lekcji, sprawdzania listy obecności i na tej podstawie określania frekwencji uczniów (94 %). W tym dokumencie notują również osiągnięcia dzieci i ich oceny (97 %). Dziennik służy im także do kontaktów z innymi nauczycielami i rodzicami (86 %). Nauczyciele wykorzystują też tą możliwość do umieszczania ogłoszeń o konkursach, wycieczkach i planowanych wydarzeniach kulturalno- oświatowych (77 %). W dzienniku elektronicznym znajdują także informacje o planowanych zastępstwach (69 %). Zdaniem badanych, e-dziennik służy również dyrekcji do monitorowania stopnia realizacji podstawy programowej przez poszczególnych nauczycieli (80 %).

Na podstawie odpowiedzi uczestników badania, można wywnioskować, że posiadają wiedzę dotyczącą zastosowania dziennika elektronicznego i mają rozeznanie na temat dostępnych w nim funkcji gromadzenia danych.

4.2. Trudności występujące w początkowym okresie wprowadzania e-dziennika

Nauczyciele udzielali szczegółowych odpowiedzi w zakresie trudności występujących w początkowym okresie funkcjonowania dziennika elektronicznego w placówce. W tym kontekście wspominali liczne problemy techniczne z prawidłową obsługą programu. Kłopotliwe okazało się dostosowanie wgranych programów nauczania do prowadzonych zajęć (89%). Jeśli na czas nie zostały wprowadzone informacje o zastępstwach za nieobecnych nauczycieli- nie można było uzupełnić dziennika i w rezultacie umieścić w nim tematu lekcji czy zaznaczyć obecności dzieci (93%). Nauczyciele zauważyli też problemy ze zgodnością realizacji godzin z poszczególnych edukacji (np. polonistycznej, matematycznej, etc.) (67%).

Jak wynika z odpowiedzi nauczycieli szkół podstawowych, najwięcej kłopotu sprawiło im poznanie technicznych możliwości funkcjonowania e-dziennika i w konsekwencji wykorzystania ich w codzienności szkolnej.

4.3. Nadzorowanie poprawność prowadzenia dokumentacji w formie elektronicznej

Zapytani o to, kto nadzoruje poprawność prowadzenia dokumentacji elektronicznej w placówce, uczestnicy badań wskazywali, że odpowiedzialny za to jest dyrektor lub zastępca dyrektora (98%). Nieliczni badani stwierdzili, że kontrolę sprawuje wyznaczony do tego zadania nauczyciel, np. informatyki lub matematyki (2%).

Analizując odpowiedzi nauczycieli szkół podstawowych należy zauważyć, że odpowiedzialność za jakość prowadzenia elektronicznej dokumentacji szkolnej spoczywa głównie na kadrze kierowniczej placówek.

4.4. Czas potrzebny na wypełnianie dziennika

Uczestnicy badań określili czas, który przeznaczają w ciągu dnia na uzupełnianie e- dzienników. W rezultacie okazało się, że zapisywanie tematów lekcji i obecności uczniów zajmuje im kilka minut (86 %), natomiast wprowadzanie tematów lekcji oraz korespondencja z rodzicami zabiera im nawet półtorej godziny dziennie (77 %). Najwięcej czasu zajmuje nauczycielom wprowadzenie wszystkich tematów lekcji na początku roku szkolnego (90 %).

Należy zaznaczyć, że zdaniem większości badanych (92 %), długość czasu, który muszą przeznaczyć na prowadzenie bieżącej dokumentacji elektronicznej jest uzależniona od atmosfery panującej w szkole, problemów wychowawczych z uczniami, osobowości ich rodziców i biegłości kadry pedagogicznej w posługiwaniu się systemem.

4.5. Wady i zalety dziennika elektronicznego

Zapytani o wady e-dziennika, uczestnicy badań wskazywali na problemy z obsługą niektórych opcji, np. wpisywanie wycieczek. Jednak największa grupa (96%) nauczycieli napisała, że podstawową wadą dokumentacji elektronicznej jest niemożność jej użycia w przypadku braku dostępu do Internetu. Pojawiły się też wypowiedzi, zgodnie z którymi dziennik elektroniczny nie ma wad (4%).

Za zalety e-dziennika nauczyciele uznali możliwość umieszczania w nim ogłoszeń i informacji dla członków grona pedagogicznego, rodziców i uczniów (65%). Przydatny dla nich okazał się również bezpośredni wgląd w oceny i nieobecności dziecka (74%). Dziennik ułatwia także korespondencję z rodzicami podopiecznych (58%). Co ważne- dokument ten daje możliwość kontroli nad dzieckiem nawet, gdy rodzic jest aktualnie w pracy (48%). Nauczyciele zauważyli, że e-dzienniki ułatwiają przepływ informacji między pracownikami szkół (60 %), pozwalają na bieżący monitoring postępów w nauce dziecka (zarówno w odniesieniu do rodziców, jak i nauczycieli) (82 %). Dzięki dokumentacji elektronicznej kadra kierownicza placówek jest w stanie systematycznie monitorować rozkłady nauczania i stopień ich realizacji

(54 %). Nie bez znaczenia jest też to, że wgląd w e-dzienniki jest dostępny niezależnie od miejsca przebywania osoby uprawnionej (np. w domu, w kawiarni, na przystanku autobusowym, wszędzie tam, gdzie można skorzystać z telefonu komórkowego) (40 %).

Warto podkreślić, że nauczyciele starają się szczegółowo wskazać zarówno zalety jak i wady e-dzienników. Co ciekawe, oprócz braku dostępu do dokumentu bez bezpośredniego połączenia z Internetem, nie dostrzegają innych wad e-dziennika. Natomiast zalety wymieniane przez nauczycieli są spójne z funkcjami dokumentacji elektronicznej założonymi przez jej twórców.

4.6. Wady i zalety dziennika w formie papierowej:

W niektórych polskich palcówkach obok dokumentacji elektronicznej wciąż obowiązują dzienniki w formie papierowej. Dlatego też nauczyciele mają możliwość porównania tych dwóch form zapisu danych.

W rezultacie za wady dokumentacji papierowej, nauczyciele uznali zbyt długi czas, który trzeba przeznaczyć na zliczanie godzin i nieobecności na końcu semestru i miesiąca (98 %), zapisywanie informacji dotyczących tematów i frekwencji (92 %). Uczestnicy badań nie są zadowoleni z tego, że ten rodzaj dziennika można uzupełniać tylko w placówce (70 %), a na dodatek w razie pomyłki nie wolno nanieść w nim poprawek lub użyć korektora (83 %). Twierdzą ponadto, że dzienniki papierowe to nic innego jak dodatkowe kilogramy makulatury (74 %), które niestety niszczą się po kilku miesiącach użytkowania (54%) a ich wypełnianie oznacza żmudną pracę (szczególnie przy przeliczaniu średnich ocen lub frekwencji na zajęciach) (82 %). Jednak najgorzej nauczyciele oceniają konieczność prowadzenia dokumentacji w dwóch formach (tj. papierowej i elektronicznej) (96 %).

Za zaletę dziennika papierowego, badani uznali możliwość skorzystania z niego nawet jak nie ma prądu w szkole (95 %). Zaznaczyli też, że jest to wygodna forma do prezentacji ocen uczniów podczas wywiadówek z rodzicami (10 %).

Na podstawie powyższych danych należy podkreślić, że nauczyciele są zgodni w kwestii percepcji wad dokumentacji w formie papierowej, kojarzącą im się głównie z czasochłonną i rutynową pracą, którą dodatkowo muszą wykonywać w szkole. Uczestnicy badań w zasadzie podali tylko dwie zalety dzienników papierowych, co należy rozpatrywać na korzyść nowych wytycznych w zakresie wprowadzenia do placówek edukacyjnych dokumentacji elektronicznej.

5. Podsumowanie

Wraz z rozwojem technologii informacyjnych coraz częściej dokumentacja w formie papierowej zastępowana jest dokumentacją w wersji elektronicznej. Ta tendencja jest również zauważalna w placówkach edukacyjnych, bowiem pierwszą czynnością, którą przeważnie wykonuje nauczyciel po wejściu do klasy (niezależnie od realizowanego przedmiotu nauczania), jest włączenie komputera i zaznaczenie frekwencji uczniów. Dlatego też wnioski z przeprowadzonych badań należy uznać za optymistyczne, bowiem wynika z nich, że nauczyciele szkół podstawowych są otwarci na nowe technologie, potrafią je wykorzystać w pracy i dostrzec ich zalety. Stanowi to niewątpliwy progres w stosunku do wspomnianych wcześniej wyników badań przeprowadzonych w latach 2012-2014. W związku z tym należy uznać, że korzystanie z dokumentacji elektronicznej stanowi ważny element doskonalenia warsztatu zawodowego kadry pedagogicznej, ponadto stwarza możliwość lepszej organizacji czasu pracy, doskonalenie systematyczności i kontroli nad jakością realizowanych zadań. Natomiast ograniczenia w zakresie wykorzystywania e-dzienników w szkole wskazywane przez nauczycieli dotyczą głównie kwestii technicznych i nie stanowią wyrazu sprzeciwu wobec samej idei dokumentacji elektronicznej.

Bibliografia:

1. T. Barski, *Technologie informacyjno-komunikacyjne w edukacji*, Wydawnictwo Uniwersytetu Opolskiego, Opole 2006.

2. K. Biedrzycki, P. Bordzoł, A. Hąciadr, W. Kozak, B. Przybylski, E. Strawa, I. Wróbel, *Dydaktyka literatury i języka polskiego w gimnazjum w świetle nowej podstawy programowej. Raport z badania*, Instytut Badań Edukacyjnych, Warszawa 2015, http://docplayer.pl/2954051-Dydaktyka-literatury-i-jezyka-polskiego-w-gimnazjum-w-swietle-nowej-podstawy-programowej-raport-z-badania.html.

3. W. Jabłoński, J. Wacławiak, Wszelak S., *Komputer i Internet w pracy nauczyciela,* Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń, 2003.

4. P. Komorowski, *Dzienniki Elektroniczne w jednostkach Systemu Oświaty, dla których m.st. Warszawa jest organem prowadzącym*, http://edukacja.warszawa.pl/dla-nauczyciela-i-dyrektora/cyfryzacja-oswiaty/dziennik-elektroniczny/5779-1-dzienniki-elektroniczne, (dostęp 16.04.2016r., godzina 14.25).

5. Kwiecień A., Kwiecień D., *Elektroniczny dziennik szkolny*, Meritum 2010, nr 3, www.meritum.mscdn.pl/meritum/moduly/egzempl/18/18_67_abc.pdf, (dostęp 16.04.2016r, godzina 12.25)

6. *Papierowe dzienniki lekcyjne odchodzą do lamusa,*www.kir.com.pl/main.php?p=85920&s=187459 (dostęp 16.04.2016r, godzina 15.05)

7. *Podręcznik nauczyciela dla modułu e-Dziennik Centrum Informatyki Zeto S.A*. Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2007-2013, 2014, s.1-51.

8. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 16 lipca 2009 roku zmieniające rozporządzenie w sprawie sposobu prowadzenia przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki dokumentacji przebiegu nauczania, działalności wychowawczej i opiekuńczej oraz rodzajów tej dokumentacji (Dz. U. z dnia 23 lipca 2009 r., poz.977)

9. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 29 sierpnia 2014 roku w sprawie sposobu prowadzenia przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki dokumentacji przebiegu nauczania, działalności wychowawczej i opiekuńczej oraz rodzajów tej dokumentacji (Dz. U. z dnia 2 września 2014 r., poz. 1170)

10. B. Siemieniecki, *Komputery w edukacji. Podstawowe problemy technologii informacyjnej*. Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 1997.

11. B. Siemieniecki (red.), *Technologia informacyjna w polskiej edukacji*, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2002.

A. Tomaszewska, *E-dziennik jako element kultury informacyjnej szkoły*, W: Edukacja Humanistyczna nr 2 (31), Szczecin 2014, s. 197-208.